
Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού

ΠΟΡΙΣΜΑ

(Ν. 3094/2003 “Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις”, Άρθρο 3 § 5)

ΘΕΜΑ:

**Μη εγγραφή και μη προαγωγή στην επόμενη τάξη ανήλικων αλλοδαπών μαθητών,
λόγω ελλείψεων στα δικαιολογητικά εγγραφής**

Συνήγορος του Πολίτη: Καλλιόπη Σπανού

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Γιώργος Μόσχος

Ειδικοί Επιστήμονες: Αλεξάνδρα Μοσχοπούλου, Νίκη Μπαφέ

Δεκέμβριος 2013

Αθήνα, 27 Δεκεμβρίου 2013
Αριθμ. Πρωτ.: 169877/1077/2014

Προς τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων
κύριο Κωνσταντίνο Αρβανιτόπουλο

ΠΟΡΙΣΜΑ

Θέμα: Μη εγγραφή και μη προαγωγή στην επόμενη τάξη ανήλικων αλλοδαπών μαθητών, λόγω ελλείψεων στα δικαιολογητικά εγγραφής

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρθρο 103 § 9 του Συντάγματος και τον ν. 3094/2003 πραγματοποίησε αυτεπάγγελτη έρευνα σε υπόθεση μη προαγωγής στην επόμενη τάξη αλλοδαπών μαθητών, παρόλο που η φοίτησή τους κρίνεται επαρκής (κωδικός υπόθεσης 169877/2013), και συντάσσει το παρόν πόρισμα το οποίο γνωστοποιείται, διαβιβάζεται και κοινοποιείται αρμοδίως.

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Σε επίσκεψη του Βοηθού Συνηγόρου του Πολίτη στο 2ο Γυμνάσιο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης της Αθήνας (8/4/2013) διαπιστώθηκε ότι αριθμός αλλοδαπών μαθητών παρέμεναν στάσιμοι στην ίδια τάξη επί σειρά ετών, παρά το γεγονός ότι παρακολουθούσαν τα μαθήματα κανονικά και η σχολική επίδοσή τους ήταν ικανοποιητική. Σε συνέχεια μάλιστα της παραπάνω επίσκεψης υποβλήθηκαν στην Αρχή μας αναφορές από γονείς ανηλικών, που ενέπιπταν στην παραπάνω περίπτωση. Σύμφωνα με το σχολείο, οι μαθητές δεν προάγονταν διότι δεν είχαν εγγραφεί κανονικά, εξαιτίας ελλείψεων στα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εγγραφή.

Το πρόβλημα επιβεβαιώθηκε από τις επικοινωνίες του Συνηγόρου του Πολίτη με την αρμόδια Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας. Κατέστη μάλιστα σαφές ότι μαθητές του συγκεκριμένου σχολείου, αλλά πιθανότατα και άλλων σχολείων που διοικητικά ανήκουν σε αυτή τη Διεύθυνση, όταν δεν έχουν στον φάκελό τους κατάλληλα επικυρωμένα όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά **δεν εγγράφονται και δεν προάγονται στην επόμενη τάξη**. Η πρακτική αυτή όπως υποστηρίχθηκε, αποτελεί μέσο πίεσης προς τους γονείς για να προσκομίσουν τα απαραίτητα στοιχεία.

2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

- Κατόπιν της παραπάνω διαπίστωσης ο Συνήγορος, αντιλαμβανόμενος τον γενικότερο χαρακτήρα της παραβίασης δικαιωμάτων των παιδιών, έλαβε *απόφαση διενέργειας Αυτεπάγγελτης Έρευνας* του προβλήματος (Απόφαση με αριθμ. πρωτ. Φ. 1000.2/20229/22-5-2013). Στο πλαίσιο αυτό σε συνδυασμό με τον χειρισμό των αναφορών που είχαν υποβληθεί, ζήτησε (με το υπ' αριθμ. πρωτ. ***/***/17-5-2013 έγγραφό του) και παρέλαβε από το γυμνάσιο κατάλογο των μαθητών, που δεν προάγονταν ούτε φαίνονταν εγγεγραμμένοι αν και φοιτούσαν κανονικά, ώστε να εξακριβωθεί ο πληθυσμός των μαθητών αυτών.

- Ακολούθησαν επανειλημμένες επικοινωνίες τόσο με το Γυμνάσιο όσο και με τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας, κατά τις οποίες ο Συνήγορος διευκρίνισε σ' ένα πρώτο επίπεδο το ισχύον πλαίσιο και ζήτησε την άμεση επίλυση του προβλήματος με τη συμμόρφωση της Διοίκησης στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νομοθεσία, με τρόπο μάλιστα σαφή και συγκεκριμένο σε ό,τι αφορά ειδικά τους αλλοδαπούς μαθητές. Συνάντησε ωστόσο την επιφυλακτική στάση του σχολείου και την αρνητική αντιμετώπιση της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, με αποτέλεσμα να μην τελεσφορήσει η αρχική άτυπη διαμεσολάβηση.
- Κατόπιν τούτου, η Αρχή απέστειλε χωρίς καθυστέρηση *επιστολή* (με αριθμ. πρωτ. ****/***/22-5-2013*), απευθυνόμενη στην Ειδική Γραμματέα του Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης & Αποκέντρωσης και στον Διευθυντή της Διεύθυνσης Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας. Στην επιστολή αυτή, που συνοδευόταν μάλιστα από τον κατάλογο των μαθητών του γυμνασίου οι οποίοι δεν είχαν εγγραφεί και παρέμεναν στάσιμοι, εκτέθηκε με τρόπο σαφή το πρόβλημα, η αντίθεση της εφαρμοζόμενης πρακτικής με την ισχύουσα νομοθεσία και ο τιμωρητικός χαρακτήρας της πρακτικής αυτής σε βάρος παιδιών που στερούνται τελικά το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση. Στη βάση αυτή ζητήθηκε καταρχάς από το Υπουργείο, να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για την άρση της διαπιστωθείσας σοβαρότατης παραβίασης των δικαιωμάτων των συγκεκριμένων μαθητών. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη ότι το ίδιο πρόβλημα, με τις ίδιες δυσμενείς συνέπειες (μη εγγραφή, μη προαγωγή) για τα παιδιά, αφορά και άλλα σχολεία, πέραν των διαπολιτισμικών, ζητήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας να υπάρξει σαφής ενημέρωση, ενδεχομένως μέσω εγκυκλίου, στην οποία να διευκρινίζονται και τα θέματα προαγωγής, καθώς και οι ενέργειες στις οποίες οφείλουν να προβαίνουν οι διευθυντές των σχολείων και οι Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που δέχονται αιτήσεις εγγραφής με ελλιπή δικαιολογητικά.
- Η απάντηση (με αριθμ. πρωτ. 1185/14-6-2013) του Γραφείου της Ειδικής Γραμματέως στο παραπάνω έγγραφο της Αρχής δυστυχώς δεν οδήγησε σε άρση των προβλημάτων, καθώς δεν περιλάμβανε ενημέρωση ως προς ενέργειες του Υπουργείου για τις περιπτώσεις που είχαν τεθεί υπόψη του, ούτε ως προς τυχόν διατύπωση γενικότερων διευκρινίσεων, όπως είχε ζητηθεί από την Αρχή μας. Αντίθετα περιοριζόταν στη διατύπωση: «*Σε απάντηση στο αρ. ****/***/2013/22-05-2013* έγγραφό σας σχετικά με προβλήματα στη φοίτηση αλλοδαπών μαθητών, σας ενημερώνουμε ότι ακολουθείται η ισχύουσα νομοθεσία. Εξάλλου, όπως γνωρίζετε, προβλήματα που δημιουργούνται λόγω έλλειψης δικαιολογητικών εξετάζονται κατά περίπτωση με την απαραίτητη ευαισθησία*».
- Η Διεύθυνση Σπουδών Δ/θμιας Εκπαίδευσης (Τμήμα Γ΄ Μαθητικών Θεμάτων) εξάλλου απάντησε ότι οι ισχύουσες διατάξεις ως προς την εγγραφή και τη φοίτηση αλλοδαπών μαθητών γνωστοποιούνται στην αρχή κάθε σχολικού έτους μέσω εγκυκλίου, υπονοώντας προφανώς ότι η σχετική ενημέρωση είναι επαρκής και σαφής.
- Σε συνέχεια της ανωτέρω αλληλογραφίας ο Συνήγορος του Πολίτη πραγματοποίησε νέες επίμονες επαφές με την *Ειδική Γραμματεία*, προκειμένου να ενημερωθεί για τις ενέργειες που τυχόν είχαν λάβει χώρα ή είχαν προγραμματισθεί ώστε να ενταχθούν χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση κανονικά στην εκπαιδευτική διαδικασία όλοι οι μαθητές του Γυμνασίου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και να προαχθούν στην επόμενη τάξη, εφόσον η φοίτησή τους κρινόταν επαρκής. Μέχρι τη στιγμή σύνταξης του παρόντος πορίσματος ωστόσο δεν έχει υπάρξει ενημέρωση ως προς τυχόν χειρισμούς, παρόλο που σύμφωνα με την προφορική ενημέρωση, όταν το Υπουργείο ενημερώνεται για εκκρεμότητες που οφείλονται σε ελλιπή δικαιολογητικά εγγραφής, προβαίνει σε σειρά ενεργειών, ανάλογα με το κράτος προέλευσης του κάθε μαθητή και τους λόγους καθυστέρησης, ενώ συνεργάζεται και με τις ελληνικές προξενικές αρχές για την κάλυψη των ελλείψεων.
- Κατά την ολοκλήρωση του σχολικού έτους 2012-2013 οι μαθητές που αντιμετώπιζαν πρόβλημα στο Γυμνάσιο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης δεν είχαν προαχθεί -με εξαίρεση εκείνους που είχαν μπορέσει οι κηδεμόνες τους να συμπληρώσουν τα δικαιολογητικά τους.

Η Αρχή συνέχισε τις εκκλήσεις προς το Υπουργείο και εξέθεσε τις θέσεις της, ως προς την ανάγκη άμεσης αντιμετώπισης του προβλήματος, σε *συνάντηση την οποία συγκάλεσε στις 8-7-2013* η Ειδική Γραμματέας Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπ/κού Σχεδιασμού, Εκπ/σης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπ/κής Εκπαίδευσης & Αποκ/σης με αφορμή την ένταξη στην εκπαίδευση προσφύγων από τη Συρία. Στη συνάντηση μάλιστα αυτή προτάθηκε στον Συνήγορο να αποστείλει συγκεκριμένες προτάσεις του, που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην επεξεργασία εκ μέρους του Υπουργείου εγκυκλίου, που να αποσαφηνίζει τις οφειλόμενες ενέργειες με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

- Σε συνέχεια της συνάντησης η Ειδική Γραμματεία απηύθυνε έγγραφο στους Διευθυντές Σπουδών Α'βάθμιας και Β'βάθμιας Εκπαίδευσης (με αριθμ. πρωτ. Ε.Π.91/11-7-2013) που κοινοποιήθηκε στην Αρχή μας, στο οποίο μεταξύ άλλων ζητήθηκε: α) Οι οδηγίες της εγκυκλίου που αποστέλλεται κάθε χρόνο «*προς τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και τους Διευθυντές των Σχολείων σχετικά με την εγγραφή και προαγωγή των ανηλίκων αλλοδαπών στην εκπαίδευση να είναι σαφείς και ευνοϊκές για τους μαθητές σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο*»· β) να καταθέσουν τις προτάσεις τους για τις πιθανές αλλαγές στη νομοθεσία, με στόχο την κάλυψη των νομοθετικών κενών (με ειδική αναφορά στο ζήτημα της προαγωγής των αλλοδαπών μαθητών με ελλιπή δικαιολογητικά) και γ) να καταθέσουν τις απόψεις τους για τη δημιουργία ενός μηχανισμού καταγραφής όλων των περιπτώσεων μαθητών με ελλιπή δικαιολογητικά ή αδυναμία εγγραφής τους, προκειμένου το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων να έχει σαφή εικόνα του μεγέθους αυτού του πληθυσμού. Τέλος, πρότεινε να διερευνηθούν τρόποι στενής συνεργασίας μεταξύ των Διευθύνσεων Σπουδών Α'βάθμιας και Β'βάθμιας Εκπαίδευσης, του Συνηγόρου του Πολίτη και της Ύπατης Αρμοστίας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες.
- Ο Συνήγορος ανταποκρινόμενος στην πρόσκληση του Υπουργείου για διατύπωση προτάσεων ενόψει μιας σαφέστερης εγκυκλίου, απέστειλε τη με αριθμ. πρωτ. ****/***/23-7-2013 νεότερη επιστολή του στην Ειδική Γραμματέα, τον Διευθυντή Σπουδών Α'βάθμιας Εκπαίδευσης και τον Διευθυντή Σπουδών Β'βάθμιας Εκπαίδευσης. Στο εν λόγω έγγραφο τονίστηκε ότι το ισχύον πλαίσιο (άρθ. 72 του Ν. 3386/2005), παρά τις σχετικές εγκυκλίου, εξακολουθεί να μην είναι επαρκώς γνωστό ή /και σαφές στους φορείς που καλούνται να το εφαρμόσουν, με αποτέλεσμα σε ορισμένες περιπτώσεις: α) τη μη ολοκλήρωση εγγραφής (άρνηση φοίτησης του παιδιού στο σχολείο, μη καταχώρηση στο Μητρώο, παρακολούθηση με το ιδιότυπο καθεστώς του «ακροατή», που ωστόσο δεν προβλέπεται γι' αυτή την περίπτωση) και β) άλλου είδους αρνητικές επιπτώσεις (λ.χ. μη προαγωγή του μαθητή, άρνηση παρακολούθησης τον επόμενο χρόνο, αδυναμία συνέχισης στην ανώτερη βαθμίδα). Προτάθηκε επομένως συγκεκριμένα η διατύπωση εγκυκλίου που θα περιγράφει τη διαδικασία, σε περίπτωση αίτησης εγγραφής αλλοδαπού μαθητή με ελλιπή δικαιολογητικά, ώστε αφενός να διασφαλίζεται με τον καλύτερο τρόπο η συμπλήρωση των δικαιολογητικών αυτών προς όφελος του παιδιού, αλλά και να μην δημιουργούνται προσκόμματα στην ουσιαστική ένταξή του στην εκπαιδευτική διαδικασία.*
- Οι απαντήσεις της Διεύθυνσης Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και της Διεύθυνσης Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης προς τον Συνήγορο του Πολίτη (με αριθμ. πρωτ. Φ.6/575/114921/Γ1/20-8-2013 και 117387/27-8-2013 αντίστοιχα) περιορίστηκαν σε καταγραφή της ισχύουσας νομοθεσίας.
- Στις 12-9-2013 η Αρχή μας απέστειλε και νεότερο έγγραφο (με αριθμ. πρωτ. 169877/36137/12-9-2013), με το οποίο επανήλθε στα ζητήματα που δεν είχαν τύχει ουσιαστικού χειρισμού. Ειδικότερα, ενημερώθηκαν η Ειδική Γραμματέας και ο Διευθυντής Σπουδών Β'βάθμιας Εκπαίδευσης ότι: α) οι μαθητές που αντιμετώπιζαν πρόβλημα εγγραφής και προαγωγής στο Γυμνάσιο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης εξακολουθούσαν να παραμένουν στάσιμοι και κατά το σχολικό έτος 2013-2014, παρόλο που από άποψη επάρκειας φοίτησης και επίδοσης θα έπρεπε να φοιτήσουν στην επόμενη τάξη. Επισημάνθηκε μάλιστα ότι η πρακτική αυτή οφείλεται στην ερμηνεία κατ' αυτόν τον τρόπο του ισχύοντος πλαισίου σε ό,τι αφορά τους αλλοδαπούς μαθητές με ελλιπή δικαιολογητικά, τόσο από το γυμνάσιο όσο και από την προϊστάμενη αρχή (Διεύθυνση Β'βάθμιας

Εκπαίδευσης). Η Αρχή μας μετέφερε εξάλλου την πεποίθηση της Διεύθυνσης του σχολείου ότι η παράλειψη προαγωγής αποτελεί πράξη σύννομη κατά το Υπουργείο, με βάση το γεγονός ότι -παρόλο που το τελευταίο τελεί σε γνώση των εκκρεμοτήτων (με κατάλογο που έχει υποβληθεί στην Ειδική Γραμματεία Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης & Αποκ/σης, από τις 20-5-2013 κατόπιν της παρέμβασης της Αρχής μας) και έχουν πραγματοποιηθεί τηλεφωνικές επαφές- μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου δεν είχαν ενημερωθεί εγγράφως για τις ενέργειες στις οποίες όφειλαν να προβούν. Σύμφωνα άλλωστε με το σχολείο για το θέμα αυτό εκκρεμούσε έγγραφο ερώτημα της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας, προς τη Διεύθυνση Σπουδών Δ/θμιας Εκπαίδευσης του Υπουργείου, το οποίο δεν είχε μέχρι τότε απαντηθεί. Με βάση τα ανωτέρω, ο Συνήγορος επανήλθε στο αίτημά του να επανεξετασθεί η πρότασή μας και να παρασχεθούν άμεσα διευκρινίσεις ώστε να λυθούν, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, τόσο τα συγκεκριμένα προβλήματα που είχαν τεθεί υπόψη της Αρχής και του Υπουργείου, όσο και αντίστοιχες καταστάσεις παραβίασης του δικαιώματος του παιδιού στην εκπαίδευση.

- Η τελευταία ενημέρωση της Αρχής μας, ως προς το ζήτημα, και ενώ το σχολικό έτος βρίσκεται σχεδόν στη μέση, είναι ότι η Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Υπουργείου έχει θέσει το ζήτημα στην πολιτική ηγεσία του Υπουργείου και αναμένεται απάντηση. Στο διάστημα που μεσολαβεί, όπως ενημερώθηκε ο Συνήγορος μαθητές του Γυμνασίου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης επαναλαμβάνουν την ίδια τάξη για μια ακόμη χρονιά.
- Κατά την προσπάθεια του Συνηγόρου του Πολίτη να ενημερωθεί, σε σχέση τουλάχιστον με τους συγκεκριμένους αλλοδαπούς ανηλίκους που τα ονόματά τους έχουν τεθεί υπόψη της Ειδικής Γραμματείας, από την οποία είχαμε λάβει διαβεβαίωση ότι θα γίνουν εξατομικευμένοι χειρισμοί για την επίλυση των προβλημάτων, πληροφορηθήκαμε ότι δεν είχε υπάρξει εξέλιξη, ενώ είχε καταργηθεί και η Ειδική Γραμματεία, χωρίς να έχει διαβιβαστεί το ζήτημα ως εκκρεμές στη Διεύθυνση Σπουδών Β΄βάθμιας Εκπαίδευσης, που κατά την ενημέρωσή μας, ανέλαβε τις αρμοδιότητές της.

3. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το θεμελιώδες δικαίωμα του ανηλίκου στην εκπαίδευση αναγνωρίζεται στην ελληνική έννομη τάξη και κατοχυρώνεται τόσο συνταγματικά (αρθ. 16, 21) όσο και μέσω της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (άρθ. 28).

Το ειδικότερο ζήτημα της πρόσβασης -επομένως και της εγγραφής και της προαγωγής- ανήλικων αλλοδαπών στην εκπαίδευση έχει επιλυθεί με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο με τη διάταξη του άρθρου 72 του ν. 3386/2005 («Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια»), που ορίζει ρητά:

«1. Ανήλικοι υπήκοοι τρίτων χωρών, που διαμένουν στην Ελληνική Επικράτεια, υπάγονται στην υποχρεωτική σχολική φοίτηση, όπως οι ημεδαποί. 2. Οι ανήλικοι υπήκοοι τρίτων χωρών, που φοιτούν σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, έχουν, χωρίς περιορισμούς, πρόσβαση στις δραστηριότητες της σχολικής ή εκπαιδευτικής κοινότητας. 3. Για την εγγραφή ανήλικων υπηκόων τρίτων χωρών στα δημόσια σχολεία απαιτούνται τα αντίστοιχα με τα προβλεπόμενα για τους ημεδαπούς δικαιολογητικά. Κατ' εξαίρεση, με ελλιπή δικαιολογητικά μπορεί να εγγράφονται στα δημόσια σχολεία και τέκνα υπηκόων τρίτων χωρών, εφόσον: α. Προστατεύονται από το ελληνικό κράτος με την ιδιότητα του πρόσφυγα και όσων τελούν υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών. β. Προέρχονται από περιοχές, στις οποίες επικρατεί έκρυθμη κατάσταση. γ. Έχουν υποβάλει αίτηση για την χορήγηση ασύλου. δ. Είναι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα, ακόμη και αν δεν έχει ρυθμιστεί η νόμιμη διαμονή τους σε αυτήν».

Ο Έλληνας νομοθέτης λοιπόν εισάγει ειδική ρύθμιση που προβλέπει, κατ' εξαίρεση από τον γενικό κανόνα, την πραγματοποίηση εγγραφής ανήλικου αλλοδαπού προερχόμενου από τρίτη χώρα, ακόμη και χωρίς να προσκομίζονται δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εγγραφή των Ελλήνων μαθητών. Σημειώνεται ότι δεν υπάρχει άλλο νομοθετικό πλαίσιο, που να ορίζει κάτι διαφορετικό για τη συγκεκριμένη κατηγορία μαθητών ή να περιορίζει με άλλον τρόπο την παραπάνω ρητή πρόβλεψη. Πρέπει, επομένως, να θεωρείται σαφές ότι, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, *όλοι οι ανήλικοι αλλοδαποί, οι οποίοι εμπίπτουν σε μία από τις κατηγορίες που αναφέρονται στη διάταξη του άρθ. 72 του Ν. 3386/2005, εγγράφονται κανονικά -και όχι υπό αίρεση- στα σχολεία της χώρας. Ως εκ τούτου, φοιτούν χωρίς κανέναν περιορισμό (άρθ. 72 περ.2) και, φυσικά, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις από πλευράς επίδοσης και απουσιών, προάγονται στην επόμενη τάξη.*

Σχετικές είναι άλλωστε η με αριθμ. πρωτ. 73025/Γ2/23.06.2010 εγκύκλιος και το με αριθμ. πρωτ. οικ.11641/19-5-2010 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών προς το Υπουργείο Παιδείας («Πρόσβαση υπηκόων τρίτων χωρών στην εκπαίδευση»).

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους άλλωστε, που κλήθηκε μετά από ενέργειες του Συνηγόρου του Πολίτη να γνωμοδοτήσει στην περίπτωση ανήλικων αλλοδαπών που επιθυμούσαν να φοιτήσουν σε ελληνικό σχολείο, χωρίς να διαθέτουν κανένα δικαιολογητικό εγγραφής, τοποθετήθηκε με τρόπο σαφή προκρίνοντας επίσης το δικαίωμα του παιδιού έναντι τυχόν τυπικών ελλείψεων: *«Υπό το φως των ανωτέρω διατάξεων και του άρθρου 28 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού γίνεται δεκτό ότι είναι δυνατή η εγγραφή στα δημόσια σχολεία ανήλικων μαθητών που υπάγονται στην παραπάνω κατηγορία χωρίς κανένα δικαιολογητικό, καθόσον αυτό που προέχει είναι να διασφαλίζεται η πρόσβαση και η άσκηση του θεμελιώδους δικαιώματος στην εκπαίδευση»* (Γνωμοδότηση με αριθμ. 71/2010).

Γίνεται βέβαια αντιληπτό ότι η έλλειψη εγγράφων και, στην προκειμένη περίπτωση, βεβαιώσεων φοίτησης με βάση τις οποίες γίνεται η κατάταξη στην κατάλληλη εκπαιδευτική βαθμίδα και τάξη, δυσχεραίνει συχνά τη διοικητική διαδικασία ένταξης του παιδιού στην εκπαίδευση. *Δεν αίρεται ωστόσο εξαιτίας αυτής της έλλειψης η υποχρέωση εγγραφής, που απορρέει ρητά από το παραπάνω νομοθετικό πλαίσιο, ούτε θα έπρεπε να τίθεται ζήτημα επανάληψης της φοίτησης του παιδιού στην ίδια τάξη (εφόσον φυσικά πληροί της προϋποθέσεις επαρκούς φοίτησης).* Το ζήτημα αντιμετωπίζεται είτε με κατατακτήριες εξετάσεις, εφόσον συντρέχουν οι όροι του άρθ. 9 π.δ/τος 155/1978, είτε σε συνεργασία του Υπουργείου με τους κηδεμόνες και τις ελληνικές αρχές (εσωτερικού ή εξωτερικού), ώστε να διευκολυνθεί και να επιταχυνθεί η απαιτούμενη διαδικασία.

Ενδεικτική, τέλος, ως προς την υπεροχή της πραγματικής κατάστασης (ικανοποιητικής) φοίτησης μαθητή έναντι ενδεχομένως αντίθετων αποφάσεων ή στοιχείων είναι η υπ' αριθμ. 335/1996 Γνωμοδότηση του ΝΣΚ, με την οποία κρίθηκε αυτοτελώς ως νόμιμη η πράξη προαγωγής μαθητή στην επόμενη τάξη, παρά το γεγονός ότι το ΣτΕ είχε αποφανθεί ότι νομίμως ο Σύλλογος Διδασκόντων είχε αποφασίσει ότι η φοίτησή του ήταν ανεπαρκής (λόγω αριθμού απουσιών). Η εκτίμηση αυτή του ΝΣΚ στηρίχθηκε ακριβώς στη συλλογιστική ότι ο μαθητής είχε φοιτήσει με επιτυχία στην επόμενη τάξη και είχε κριθεί ότι κατείχε τις απαραίτητες για την προαγωγή του γνώσεις. Σημειώνεται μάλιστα χαρακτηριστικά ότι αντίθετη εκδοχή, που θα είχε ως συνέπεια τη μη προαγωγή του μαθητή, *«μετά από συνεχείς και επίπονες προσπάθειες κατά τη διάρκεια ολόκληρου του επόμενου έτους, θα συνιστούσε προδήλως άσκηση δημόσιας εξουσίας εκ μέρους της διοικήσεως κατά κατάχρηση δικαιώματος».* Διαφορετικό φυσικά είναι το ζήτημα των έννομων συνεπειών που θα μπορούσε να έχει τυχόν παράνομη ενέργεια του κηδεμόνα, να προσκομίσει ψευδείς βεβαιώσεις ή να δηλώσει ψευδώς τάξη προηγούμενης φοίτησης του παιδιού του κατά την εγγραφή του μαθητή. Οι ευθύνες αυτές είναι σκόπιμο να επισημαίνονται με τρόπο σαφή κατά την υποβολή της αίτησης για το παιδί, ώστε να αποτρέπονται απόπειρες εξαπάτησης.

4. Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Όπως κατέστη σαφές από την αλληλογραφία που εκτέθηκε στην ενότητα 2 του Πορίσματος, από μεγάλο αριθμό τηλεφωνικών επικοινωνιών με τους εμπλεκόμενους φορείς, αλλά και από τη συνάντηση που έλαβε χώρα στις 8-7-2013 στο Υπουργείο Παιδείας η θέση της Διοίκησης δεν είναι ενιαία ούτε σαφής.

1. Ειδικότερα, στην πλειοψηφία των *σχολείων* της χώρας, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει ο Συνήγορος του Πολίτη, οι αλλοδαποί μαθητές φοιτούν και προάγονται κανονικά στην επόμενη τάξη, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις από πλευράς απουσιών και επίδοσης. Σε ορισμένα ωστόσο σχολεία αμφισβητείται το δικαίωμα αυτό στην ουσία του, στον βαθμό που οι αλλοδαποί μαθητές εντάσσονται στις τάξεις ως ακροατές, παρόλο που κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται και παραμένουν στάσιμοι, εφόσον δεν προσκομίσουν πλήρη δικαιολογητικά εγγραφής.

2. Η πρακτική μάλιστα αυτή εφαρμόζεται καθ' υπόδειξη ή με ανοχή ορισμένων *Διευθύνσεων Εκπαίδευσης*. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι οι παραπάνω διευθύνσεις και τα αντίστοιχα σχολεία δεν φαίνεται να αξιοποιούν τη νομοθετική πρόβλεψη για διενέργεια κατατακτήριων εξετάσεων σε περιπτώσεις αλλοδαπών ανηλίκων που δεν προσκομίζουν αποδεικτικά φοίτησής από τις χώρες προέλευσης τους.

3. Οι αρμόδιες Διευθύνσεις (και μέχρι πρότινος η Ειδική Γραμματεία) του Υπουργείου Παιδείας δεν λαμβάνουν επίσημα θέση ως προς το πρόβλημα που διαπιστώθηκε, αλλά μέχρι σήμερα περιορίζονται στη γενική ενημέρωση των σχολείων και των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία, γεγονός που συντηρεί τη σύγχυση και επιτρέπει προβληματικές πρακτικές αποκλεισμού παιδιών.

Παρά τις επίμονες προσπάθειες της Αρχής για την ανάδειξη της ορθής εφαρμογής του ισχύοντος πλαισίου, αλλά και την ενημέρωση εκ μέρους μας ως προς συγκεκριμένες περιπτώσεις μη προαγωγής μαθητών, λόγω ελλείψεων σε δικαιολογητικά εγγραφής, το πρόβλημα δεν έχει επιλυθεί, ούτε έχουν αποσταλεί κατευθυντήριες γραμμές, για την αποτροπή των παραβιάσεων που σχετίζονται με τη διασφάλιση της πρόσβασης όλων των παιδιών στην εκπαίδευση.

Ως επιχείρημα μάλιστα για τη δικαιολόγηση (της ανοχής) της προβληματικής αυτής πρακτικής, που πλήττει τον πυρήνα του δικαιώματος των αλλοδαπών παιδιών στην εκπαίδευση, προβάλλεται η ανάγκη να ασκηθεί πίεση προς τους γονείς των αλλοδαπών μαθητών να προσκομίσουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Υποστηρίχθηκε εξάλλου στις προφορικές επικοινωνίες με εκπροσώπους του Υπουργείου, ότι η μη προαγωγή επιβάλλεται, προκειμένου να αποτραπούν καταστάσεις ένταξης αλλοδαπού μαθητή σε τάξη μεγαλύτερη εκείνης, στην οποία θα φοιτούσε με βάση τη βεβαίωση φοίτησής του (ανακολουθία που είναι πιθανό να προκύψει κατά τη μεταγενέστερη προσκόμιση του σχετικού δικαιολογητικού από τον κηδεμόνα).

Σημειώνεται πάντως ότι σε προφορική επικοινωνία με την καταργηθείσα πλέον Ειδική Γραμματεία του Υπουργείου (Διεύθυνσης Παιδείας, Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης) είχε εξηγηθεί στην Αρχή μας ότι το Υπουργείο παρεμβαίνει κατόπιν γνωστοποίησης εκ μέρους του σχολείου, ώστε να αρθεί η εκκρεμότητα. Ειδικότερα, ο Συνήγορος είχε πληροφορηθεί ότι η ανωτέρω Διεύθυνση συμβάλλει στην αναζήτηση και αποστολή των επικυρωμένων πιστοποιητικών, μέσω των ελληνικών Πρεσβειών στις χώρες προέλευσης των αλλοδαπών, ή πιστοποιεί την αντικειμενική αδυναμία προσκόμισής τους. Σε περίπτωση εξάλλου που διαπιστώνεται αδυναμία του κηδεμόνα να προσκομίσει τον απαιτούμενο τίτλο λόγω ρητής ή σιωπηρής άρνησης των αρμόδιων υπηρεσιών του κράτους, όπου φοιτούσε το παιδί, λαμβάνεται υπόψη –σύμφωνα πάντα με την παραπάνω επικοινωνία μας- υπεύθυνη δήλωση του κηδεμόνα, επικυρωμένο αντίγραφο της αίτησης χορήγησης του πιστοποιητικού, βεβαίωση από την ελληνική προξενική Αρχή κ.λπ..

Ο ειδικός αυτός ρόλος του Υπουργείου ωστόσο δεν είναι επαρκώς γνωστός, ενώ δεν φαίνεται να αναλήφθηκε στην πράξη και στην περίπτωση των μαθητών του διαπολιτισμικού γυμνασίου, για τους οποίους ενημερώθηκε επίσημα το Υπουργείο μέσω του Συνηγόρου του Πολίτη.

5. ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ

Η υποχρέωση της Πολιτείας να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη πρόσβαση των ανήλικων αλλοδαπών στην εκπαίδευση πηγάζει από την αντίστοιχη υπερνομοθετικής ισχύος διάταξη (του άρθ. 12) της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και προβλέπεται ρητά στον ν. 3386/2005 (άρθ. 72). Με τη παραπάνω ρύθμιση ήρθαν παλαιότερες αμφισβητήσεις από την πλευρά της Διοίκησης (βλ. σχετική εγκύκλιο του ΥΠΕΣ το 2003) και έγιναν αποδεκτές οι θέσεις της Αρχής, που διατυπώνονταν σταθερά, ως προς τη δυνατότητα όλων των αλλοδαπών παιδιών να εγγράφονται και να φοιτούν στο σχολείο, ανεξάρτητα από το καθεστώς παραμονής τους, αλλά και τυχόν ελλείψεις σε δικαιολογητικά εγγραφής.

Με δεδομένο επομένως το συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο κάνει σαφώς λόγο για κατ' εξαίρεση εγγραφή αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών στο σχολείο (και προφανώς και προαγωγή), ακόμη και με ελλιπή δικαιολογητικά, δηλ. χωρίς να πληρούνται οι τυπικές προϋποθέσεις εγγραφής που ισχύουν για τους ημεδαπούς, οποιαδήποτε διαφορετική ερμηνεία και, φυσικά, πρακτική στερείται ερείσματος, ενώ έχει αναμφίβολα αρνητικές συνέπειες στη ζωή μεγάλου αριθμού ανηλίκων, που ωθούνταν έτσι εκτός εκπαιδευτικής διαδικασίας στο πεδίο της ανομίας και της εκμετάλλευσης.

Είναι επίσης αυτονόητο ότι το να παραμένει ένα παιδί στην ίδια τάξη επί σειρά ετών, έως ότου ο κηδεμόνας του μπορέσει (ή ενεργοποιηθεί) να προσκομίσει τα δικαιολογητικά εγγραφής, εκτός των λοιπών αρνητικών επιπτώσεων, λαμβάνει αδικαιολόγητα τιμωρητικό χαρακτήρα για τον μαθητή, για ελλείψεις ως προς τις οποίες δεν φέρει ευθύνη ο ίδιος και οι οποίες οφείλονται σε γενικότερα προβλήματα (έκρυθμη λειτουργία χωρών προέλευσης, πολιτική κράτους προέλευσης, οικονομική αδυναμία κηδεμόνων να μεταβούν στο κράτος καταγωγής), είτε σε πλημμελή άσκηση της επιμέλειας του τέκνου εκ μέρους των κηδεμόνων. Ως εκ τούτου, δεν θα πρέπει να αποβαίνει σε βάρος του ανηλίκου, αλλά –όπως θα συνέβαινε και στην περίπτωση ημεδαπού- να αναζητούνται σύννομες λύσεις με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού, όπως επιβάλλει στα κράτη το άρθ. 3 ΔΣΔΠ (λ.χ. κατατακτήριες εξετάσεις, εφόσον συντρέχουν οι όροι του άρθ. 9 του π.δ. 155/1978, συνεργασία με τους κηδεμόνες και τις ελληνικές αρχές του εσωτερικού και του εξωτερικού για την επιτάχυνση των διαδικασιών, άσκηση πίεσης στη βάση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την άσκηση της επιμέλειας).

Περιττεύει άλλωστε να αναφερθεί ότι η ευνοϊκότερη αντιμετώπιση έναντι των ημεδαπών αιτιολογείται με το σκεπτικό που διατυπώθηκε και από το ΝΣΚ, ότι προέχει η διασφάλιση της πρόσβασης και η άσκηση του θεμελιώδους δικαιώματος στην εκπαίδευση, λαμβάνοντας υπόψη ότι εκ των πραγμάτων είναι πολύ δυσχερέστερη (και σε ορισμένες περιπτώσεις αδύνατη) η απόκτηση από τον κηδεμόνα πιστοποιητικών φοίτησης του παιδιού του από τη χώρα καταγωγής του, όταν όλη η οικογένεια ζει μόνιμα στην Ελλάδα.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Με βάση όσα εκτέθηκαν παραπάνω, ο Συνήγορος του Πολίτη επανέρχεται στις προτάσεις που έχει διατυπώσει στο σύνολο της αναφερόμενης στην αρχή του παρόντος αλληλογραφίας, που προηγήθηκε και απευθύνθηκε στις αρμόδιες Διευθύνσεις του Υπουργείου σας και στην καταργηθείσα πλέον Ειδική Γραμματεία του Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπ/κού Σχεδιασμού, Εκπ/σης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπ/σμικής Εκπ/σης & Αποκ/σης και ειδικότερα:

Α) Να εκδοθεί εκ μέρους του Υπουργείου σαφής ενημέρωση, ενδεχομένως μέσω εγκυκλίου, στην οποία να διευκρινίζονται τα θέματα εγγραφής και προαγωγής αλλοδαπών μαθητών, καθώς και οι ενέργειες στις οποίες οφείλουν να προβαίνουν οι διευθυντές των σχολείων και οι Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που δέχονται αιτήσεις εγγραφής με ελλιπή δικαιολογητικά.

Για τον σκοπό της άρσης οποιασδήποτε αμφιβολίας και αποτροπής παρερμηνειών στο μέλλον θα ήταν σκόπιμο να περιγράφεται η διαδικασία με τρόπο συγκεκριμένο, όπως άλλωστε είχε συζητηθεί και στην από 8-7-2013 συνάντησή μας στο Υπουργείο και αποτυπώθηκε στην από 23-7-2013 (με αριθμ. πρωτ. ***/***/2013) επιστολή μας, στην οποία αναφέρεται ότι:

«Σε περίπτωση, κατά την οποία η εγγραφή του ανήλικου αλλοδαπού έλαβε χώρα με ελλιπή δικαιολογητικά, το σχολείο συνεργάζεται με τους κηδεμόνες του μαθητή για τη συμπλήρωση αυτών, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό (βλ. και άρθ. 7 π.δ. 201/1998, περ. 8, 10, 11). Ειδικότερα, θα μπορούσε να προβλεφθεί ότι:

»α) Το σχολείο ενημερώνει τους κηδεμόνες σχετικά με τις ελλείψεις στα έγγραφα και αφήνει εύλογο περιθώριο προσκόμισής τους. Παράλληλα, ενημερώνει ότι οι σχετικές ενέργειες εντάσσονται στο πεδίο της άσκησης την επιμέλειας εκ μέρους τους και, ως εκ τούτου, οφείλουν να επιδείξουν την αναγκαία φροντίδα που απορρέει από τον ρόλο τους.

»β) Το σχολείο υποδεικνύει τους φορείς, στους οποίους μπορεί να απευθυνθεί ο ενδιαφερόμενος για τη συμπλήρωση των δικαιολογητικών (λ.χ. Μονάδες υγείας, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) και υποστηρίζει κατά το δυνατό τη σχετική διαδικασία, ιδίως εφόσον ο κηδεμόνας δεν μπορεί να συναλλαχθεί νόμιμα με δημόσιες υπηρεσίες λόγω παράνομης διαμονής στη χώρα ή εφόσον έχει άγνοια των διαδικασιών (βλ. κατ' αναλογία περ. 11 άρθ. 7 π.δ. 201/1998 σχετικά με τη διευθέτηση του προβλήματος με τους αδήλωτους μαθητές). Για τον σκοπό αυτό το σχολείο μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή της κοινωνικής υπηρεσίας του δήμου ή άλλου φορέα (λ.χ. Ληξιαρχείου).

»γ) Σε περίπτωση που οι κηδεμόνες του μαθητή αιτιολογήσουν την αδυναμία προσκόμισης δικαιολογητικών για αντικειμενικούς λόγους (λ.χ. φόβο δίωξης στη χώρα προέλευσης, άρνηση ή συστηματική κωλυσιεργία του κράτους προέλευσης να χορηγήσει πιστοποιητικά σπουδών, οικονομική αδυναμία κηδεμόνα να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για τη λήψη και επικύρωση πιστοποιητικών), ενημερώνεται το Υπουργείο Παιδείας για το σύνολο των σχετικών εκκρεμοτήτων. Στο Υπουργείο λαμβάνουν χώρα οι ενέργειες που, όπως ενημερωθήκαμε, προβλέπονται και κατά τον παρόντα χρόνο: είτε εκδίδεται απόφαση οριστικής διευθέτησης του ζητήματος, σε περίπτωση ανέφικτης αναζήτησης/ συλλογής των πιστοποιητικών, είτε αυτά αναζητούνται σε συνεργασία με τις Αρχές του εξωτερικού, είτε εξασφαλίζονται με τη διεξαγωγή κατατακτηρίων εξετάσεων.

»δ) Σε ό, τι αφορά τις περιπτώσεις αλλοδαπών μαθητών, των οποίων οι κηδεμόνες δεν προβαίνουν αποδεδειγμένα σε ενέργειες συμπλήρωσης των δικαιολογητικών τους, χωρίς να τεκμηριώνουν και την αδυναμία προσκόμισης αυτών, οπότε εκτιμάται εύλογα ότι δεν επιδεικνύεται η δέουσα επιμέλεια ή υποκρύπτονται άλλοι λόγοι (λ.χ. ψευδής δήλωση στοιχείων μαθητή), το σχολείο ενημερώνει εγγράφως εκ νέου στη διάρκεια του έτους τους κηδεμόνες, ως προς την ευθύνη τους και τις συνέπειες της πλημμελούς άσκησης της επιμέλειας (άρθ. 1518 και 1531 επ. ΑΚ). Ειδικότερα, καθίσταται σαφές ότι η εκπαίδευση των παιδιών περιλαμβάνεται ρητά στο πλαίσιο της υποχρέωσης που έχουν για επιμέλεια του ανήλικου και, σε περίπτωση που «ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτούργημά τους για την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας του ή αν ασκούν το λειτούργημα αυτό καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σ' αυτό, τα δικαστήρια μπορεί, εφόσον το ζητήσουν ο άλλος γονέας, οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου, ο εισαγγελέας ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο». Εφόσον, επομένως, εξακολουθεί να υπάρχει ρητή ή σιωπηρή άρνηση συνεργασίας του κηδεμόνα με το σχολείο για την τακτοποίηση των δικαιολογητικών του μαθητή -και φυσικά δεν προβάλλεται ορισμένο αντικειμενικό και ουσιαστικό κώλυμα- ο γονέας/κηδεμόνας ενημερώνεται ότι θα ζητηθεί η συνδρομή του εισαγγελέα για τη διευθέτηση του προβλήματος με βάση τα παραπάνω, ώστε να γίνουν οι αναγκαίες ενέργειες προς το συμφέρον του παιδιού.

»ε) Σε επόμενο στάδιο, και εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται η αδικαιολόγητη εκκρεμότητα ως προς ορισμένο ή ορισμένους αλλοδαπούς μαθητές, κάθε σχολείο καταρτίζει σχετικό κατάλογο μαθητών, τον οποίο αποστέλλει προς την αρμόδια Πρωτοβάθμιας ή

Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, η οποία ακολούθως τον προωθεί προς το Υπουργείο Παιδείας».

Σε κάθε περίπτωση, σε ενδεχόμενο διευκρινιστικό έγγραφο του Υπουργείου, θα πρέπει να αποσαφηνίζεται ότι η ελλιπής προσκόμιση πιστοποιητικών εγγραφής εκ μέρους των γονέων δεν θα πρέπει να αποτελεί λόγο μη προαγωγής του μαθητή στην επόμενη τάξη.

Β) Να επιλυθεί με ενέργειες του Υπουργείου σας το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές, των οποίων τα στοιχεία περιλαμβάνονται στο έγγραφο με αριθμ. πρωτ. 127/20-5-2013 του Γυμνασίου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας, οι περισσότεροι εκ των οποίων υποχρεώνονται από έτη να επαναλαμβάνουν τη φοίτηση στην ίδια τάξη, λόγω ελλείψεων στα δικαιολογητικά εγγραφής τους, πράγμα το οποίο συμβαίνει και κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά, παρά την ενημέρωση του Υπουργείου και τις επίμονες προσπάθειες του Συνηγούρου του Πολίτη.

Επειδή η εκκρεμότητα συνεχίζεται επί μακρόν σκόπιμη είναι η άμεση παρέμβασή σας για την άρση της.

Καλλιόπη Σπανού
Συνήγορος του Πολίτη

Πληροφορίες:

Αλεξάνδρα Μοσχοπούλου, Νίκη Μπαφέ

Κοινοποίηση:

- 1) Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Υπόψη κου Κ. Παπαχρήστου, Διευθυντή
- 2) Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Υπόψη κου Στ. Μερκούρη, Διευθυντή